

Menonen 21.7.13/Marja-Leena Salo

Kiitän lämpimästi siitä, että sain kutsun tulla naapurikylästä Nuutajärveltä Kesäjuhlaanne. Sari Savolaisen kanssa juttellessani, kävi selväksi, että tässä kylässä osataan arvostaa paikallisuutta, eikä puhujiakaan siksi välttämättä lähdetä hakemaan turhan kaukaa.

Haluan kertoa teille muutamalla sanalla siitä, miten itse opin tuntemaan kyläelämää.

Kyläyhteisöön tullaan monesta syystä, sinne joko synnyttään tai palataan tai muutetaan, tuntematta etukäteen sen asukkaita. Itse edustan viime mainittua, kylääni ulkopuolelta muuttanutta.

Kun muutin Nuutajärvelle, ja kävimme ensimmäisellä vierailulla Inkeri ja Oiva Toikan luona. Kuulin, että he olivat asuneet lasikylässä 20 vuotta. Muistan selvästi ääneen sanomattoman spontaanin hämmästykseni ”Kuinka joku voi asua täällä niin kauan”. Nyt olen asunut samassa kylässä 30 vuotta. Voin hyvin asettaa saman kysymyksen itselleni: kuinka olen voinut asua samassa kylässä 30 vuotta? Mitkä asiat ovat pitäneet minut Nuutajärvellä?

Asiaa miettiessäni, tuli listattua monia syitä, mutta jos poimin tärkeimmät kiinnikkeet, niin ne ovat työ, luonto ja ihmiset. Kolmihenkinen perheeni toi Nuutajärven lasikylään puolisololleni avautunut työpaikka lasitehtaalla. Edelleenkin lasikylä on yliverlainen asuinpaikka henkilölle, joka tekee työkseen lasia. Kylässä on puhallettu lasia yhtäjaksoisesti 220 vuotta, pidempään kuin missään muualla Suomessa, ja taito sekä tekniikat ovat siirtyneet koko tuon ajan tekijältä tekijälle. Tietotaitoa ja hiljaista tietoa on mittaamattomasti.

Oma työni sen sijaan löytyi mutkien kautta. Parhaat mutkat tein Urjalan kirjastoauton kyydissä. Monet läsnä olevista varmaan muistavat Aatto Anttilan, joka ajoi vuosikautia kirjastoautoa. Olin jonkun aikaa hänen apulaisenaan, ja se oli ensitutustumiseni Urjalan kyliin. Muodostin mielikuvani kylistä maisemien ja niiden ihmisen perusteella, jotka kävivät kirjastoautossa. Kirjastoauto oli myös kohtaamispaikka, ja siellä syntyi monia kiinnostavia keskusteluja.

Jotenkin viehättävän huomaavaisena on mielessäni muisto halkivahalaisesta miehestä, joka astui kirjastoautoon anteeksi pyydellen. ”Anteeksi nyt, kun tulen kesken sikalan töiden. En ehtinyt vaihtaa vaatteita.” Ensimmäisellä kerralla ihmettelin, että mitä anteeksi pyytämistä siinä nyt on, mutta ymmärsin kyllä, kun auton täytti hetkessä pistävä sian lannan lemu. Mutta se ei haitannut, kun miehen sisääntulo oli niin huomaavainen. Tämä toistui joka kerta kun tulimme pysäkillle.

Kehron kylään puolestaan johtaa poikkeuksellisen upea, mutkainen ja valtavien kuusten reunustama tie. Ja sitä tietä riitti - varsinkin kuraisena aikana, jolloin tiestä tuli liukasta liejuvelliä. Niillä keleillä opin arvostamaan Anttilan Aaton kykyä hallita suuri ajokkinsa.

Menosten kylästä jäivät mieleen iloisesti hällisevät lapset, joita oli paljon, sekä kaunis, punainen koulurakennus. Lapset olivat erilaisia kuin olin kaupungissa tottunut: he juttelivat, olivat avoimia ja olivat kaikessa vilkkaudessaan levollisia. Koskaan en huomannut ikävää tönimistä tai syrjimistä.

Minun mielessäni Menosten kylä on muodostunut kyläksi, missä osataan elää yhdessä. Tämä mielikuva vahvistui, kun kävin teillä juttukeikoilla silloin kun työskentelin Forssan Lehdessä toimittajana. Täällä tapahtui vaikka mitä. Jaksoitte järjestää tapahtumia ja ylläpitää museota ja koulumuseota ja lähes legendaarisia äitienpäiväjuhlianne. Hieno keksintö on myös juhla, jonka yhteydessä muistatte vuoden aikana syntyneitä lapsia. Niitä kuvia katsoessa vahvistuu käsitys, että tässä kylässä tosiaan on paljon lapsia.

Työni on siis sekä pitänyt minut omassa kylässäni että vienyt muihin kyliin. Toinen kylässä minut pitävä voima on luonto. Tätä en olisi sanonut 30 vuotta sitten. Yksin metsään meneminen oli aluksi minulle pelottava kokemus. Arastelin kaikkia mahdollisia "hirviöitä", metsän eläimiä, risahduksia, eksymistä ja ennen kaikkea käärmeitä. Ne kaikki olen kohdannut, hyväksi havainnut ja joukkoon sopeutunut. On arjen ylellisyyttä, että voin hakea mustikat ja sienet itse metsästä tai aloittaa päivän heittämällä pyyhkeen harteille ja pulahtamalla aamukävelyn päätteeksi järveen.

Ihmiset ovat kenties se tärkein syy, miksi olen asettanut arkeni lasikylään. Kuluneen sanonnan mukaan kylä on kuin perhe. Siinä mielessä allekirjoitan tuon käsityksen, että kylä koostuu perheen tapaan erilaisista persoonista, joiden yhteisenä päämääränä on luoda ympärilleen mahdollisimman hyvät olot. Sopuisimmillaan ja parhaimmillaan yhteisö saa aikaan näkyvää ja pysyvää hyvinvointia. Omassa kylässäni on esimerkiksi kuluneen kesän aikana ponnisteltu kovasti, jotta pystytään kertomaan kävijöille lasikylän nykyelämästä. Näyttelyjen, tapahtumien, taiteilijapajojen ja pysyvien ulkoteosten ansiosta me toivotaan, että kävijöille välittyy käsitys siitä, että lasi kylässä asuu ja työskentelee lukuisia luovia, innostuneita taiteen alan ammattilaisia. Vaikka Suomen vanhimmasta lasikylästä ollaan siirtämässä lasitehdasta toiselle paikkakunnalle, ei lasin tekeminen pääty.

Kun tulin Nuutajärvelle yhteisö kannatteli asukkaitaan, nykyisin on melkein päinvastoin. Tähän kehitykseen on vaikuttanut sekä lähipalvelujen karkaaminen että lasitehtaan toimintatavan muuttuminen, kun se on keskittynyt yhä enemmän itse tuotantoon ja vähentänyt yhteyksiään kylään. Alkuvuosina oli tapana järjestää erilaisia pikku retkiä, juhlia ja liikuntatapahtumia siten, että niitä järjestettiin yhdessä. Itse kullekin lankesi joitakin pikkutehtäviä, ja näin tuli myös tutustuttua toisiinsa. Pidän tällaista talkoomeininkiä, yhdessä työskentelyä, erinomaisena yhteishengen synnyttäjänä.

Sitä mukaa kun lasitehdas on keskittynyt yhä enemmän tuotantonsa, on talkoiden määrä lisääntynyt. Lasintekijät ja käsityöläiset ovat ottaneet yhä enemmän vastuuta ulospäin näkyvästä toiminnasta. Tämän he tekevät oman leipätyönsä lisäksi. Kyse ei ole pelkästään kylän elämän ylläpidosta vaan Urjalan kunnan keskeisen matkailukohteen toiminnasta huolehtimisesta. Viime vuonna saimme lasikylää tukemaan EU-hankkeen, jota olimme kovasti toivoneet ja koko talven suunnitelleet. Sen yhtenä tavoitteena oli helpottaa jatkuvaa talkootöiden taakkaa, mutta kävikin päinvastoin. Talkootyöt ovat yksi merkittävä yhteisöä yhdistävä asia, mutta kun niitä on liikaa pienellä porukalla, uhkaa niistä tulla erottava tekijä. Se tuskin on tavoitteena.

Mikä sitten talkootöiden lisäksi ylläpitää yhteisöllisyyttä? Nostan esiin kaksi asiaa: henkilökohtaiset yhteydet ja paikallislehti. Juuri tällaiset juhlat kuin teidän Kesäjuhlanne ovat mitä hienointa yhteisöllisyyttä. Täällä pystyy päivittämään kuulumiset, kuulee mitkä asiat kiinnostavat tai

vaivaavat. Tulee tosiaan sellainen ison perheen tunnelma. Paikallislehdellä on puolestaan mahdollisuus pitää yllä laajempaa, koko kuntaa käsittävää yhteisöllisyyttä. Itse luen paikallislehden tarkemmin kuin valtakunnallisen sanomalehteni. Tässä mielessä panin mielihyvin merkille sen, että Urjalan Sanomissa on alkanut juttusarja nimeltään Kunnan kulmilla, jossa vierailaan Urjalan eri kylissä. Jutut luovat meille lukijoille kuvaa omista naapureistamme. Lehtijuttu tuo kylää tutuksi, ja voi parhaimmillaan houkutella tarttumaan autonrattiin ja hurauttamaan itse katsomaan paikkaa. Ja kyllä Urjalassa ollaan kiinnostuneita lähtemään, mikä tuli osoitettua, kun kunta järjesti parina vuotena opastettuja bussimatkoja eri kyliin. Kyydit taisivat olla järjestäen täpötäynnä.

Kyläyhteisön merkitys korostuu tässä ajassa jota elämme. Yhteiskunnan monimutkaistuminen, taloudellinen epävarmuus, työn silppuuntuminen ja jatkuva säästäminen ovat koventaneet arvoja. Päättäjät tuntuvat yhä etäisemmiltä. On syntynyt vaikutelma, että talous menee kaikkien arvojen edelle. Yhä useampi on tässä tilanteessa alkanut toimia toisin. Ihmiset tekevät yksilöllisiä ratkaisuja, jotka johtavat yhteisöllisyyteen. Hypätään tavalla tai toisella oravanpyörästä pois, hakeudutaan levollisempiin oloihin ja liitytään yhä tiiviimmin lähiyhteistöihin, perheeseen, kylään, harrastusryhmiin tai yhdistyksiin. On myös syntynyt facebookin kaltaisia virtuaalisia yhteisöjä.

Mitä epävarmempia aikoja me eletään, sitä selvemmin tajuaa, että tarvitsemme toinen toisiamme. Se on täällä Menosissa ymmärretty jo kauan sitten, josta nämä vuosittaiset Kesäjuhlat ovat yksi osoitus.

Näillä sanoilla toivotan teille kaikille mitä parhaita ja iloisinta yhteistä kesäpäivää!